

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра вірусології, патанатомії та хвороб птиці

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова
ветеринарна медицина
обов'язковий**

реалізується в межах освітньої програми
«Ветеринарна медицина»

за спеціальністю 212 – ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробник:

Зон Г.А. к.вет.н., професор, професор кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці (назва кафедри)	протокол від 08.06 2021. № 12
	Завідувач кафедри (підпис) Петров Р.В.

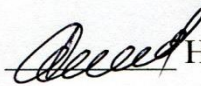
Погоджено:

Гарант освітньої програми

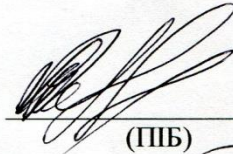
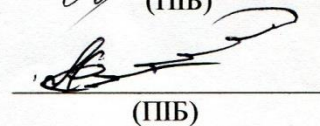
Петров Р.В..

Декан факультету, де реалізується освітня програма

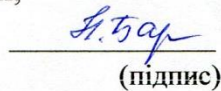
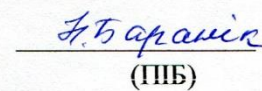

Нечипоренко О.Л.

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

(ПБ)
(ПБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)
(ПБ)

Зареєстровано в електронній базі:

17.06 2021 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми
2021 -2022	-	-		

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова ветеринарна медицина		
	Факультет/кафедра	кафедра вірусології, патанатомії та хвороб птиці		
	Статус ОК	Обов'язковий / вибірковий		
	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	212-ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза		
	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
	Рівень НРК	7		
	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 15 тижнів		
	Кількість кредитів ЄКТС	3		
	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)		Самостійна робота
		Лекційні 6	Практичні /семинарські	Лабораторні 22
	Мова навчання	Державна (українська)		
	Викладач/Координатор освітнього компонента	Професор Зон Г.А.		
	Контактна інформація	Факультет ветеринарної медицини, каб. № 74, к.т. 0677918003, zon_g@ukr.net, поточні консультації: кожної п'ятниці з 14 до 15 годин.		
	Загальний опис освітнього компонента	Вивчення основних методик визначення остеометричних параметрів, видових особливостей будови внутрішніх органів та органолептичних показників за лабораторними дослідженнями для видової ідентифікації тварин та продукції отриманої від них; засвоєння морфологічної будови м'язів та їх зміни в залежності впливу на них різних факторів; засвоєння основ диференційної патологоанатомічної діагностики хвороб тварин різної етіології та їх використання в судовій ветеринарній практиці; засвоєння етапів проведення судово – ветеринарної експертизи за травматизації, отруєнь і токсикозів, технологічних порушень, оцінці фахових дій лікаря.		
	Мета освітнього компонента	підготовка висококваліфікованих фахівців, які здатні в умовах виробництва вирішувати питання щодо порівняльної морфології, спеціальної патоморфології та судової ветеринарної медицини		
	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на знаннях отриманих при вивченні нормальної анатомії, гістології, цитології, ембріології, нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії. 2. Освітній компонент є основою для вивчення ветеринарно-санітарної експертизи та ветеринарного законодавства, ветеринарної криміналістики		
	Політика академічної доброчесності	Під час вивченні освітнього компоненту дисципліни та складанні будь-яких підсумкових модулів та іспитів студент повинен дотримуватися академічної доброчесності, а в разі її порушення підпадати під санкції, що визначені МОН України та Уставом ВНЗ. Інструментами протидії порушенням академічної доброчесності є системи Plagiarismcheckalgorithm. У випадку виникнення порушень реагування відбувається відповідно до нормативної документації щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу в Сумському НАУ (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). При виявленні порушення академічної доброчесності виконане завдання не зараховується і направляється на повторне виконання.		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹								Як оцінюється РНД
	Прн 1	Прн 2	Прн 3	Прн 4	Прн 6	Прн 7	Прн 9	Прн 10	
ДРН 1 застосовувати компоненти процесуальних та організаційних основ судово – ветеринарної експертизи;						+			опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 2 здійснювати ідентифікацію тварин за остеометричними параметрами та будовою м'язів;		+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН3 здійснювати ідентифікацію тварин за будовою внутрішніх органів, органолептичними показниками та лабораторними дослідженнями;		+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 4 проводити СВЕ при провадженні судових справ в промисловому птахівництві, свинарстві, скотарстві;			+	+					опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 5 проводити СВЕ при захворюванні і смерті тварин внаслідок порушення їх умов годівлі, утримання та експлуатації;			+						опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 6 визначити рівень не коректних та не компетентних дій лікаря в клінічній роботі, які могли вплинути на якість продукції тваринництва;						+			Опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 7. застосовувати знання з танатології при провадженні СВЕ.		+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи

ДРН 8. застосовувати компоненти навчання з порядку збирання, відбору матеріалів різного характеру, що є речовими доказами, їх пакування, оформлення та надсилання на дослідження; криміналістичних методів досліджень зразків (об'єктів) речових доказів;								+	опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 9 застосовувати методи СВЕ живих тварин; опануванні методів СВЕ при відборі та дослідженні зразків біологічних об'єктів: крові, шкіри, волосся;	+	+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН10 застосовувати методи диференційної патологоанатомічної діагностики за органопатології тварин;								+	опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 11 застосовувати методи СВЕ за оцінки негативного впливу на здоров'я та добробут тварин;		+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 12 застосовувати методи СВЕ за отруєнь і токсикозів тварин;							+		опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 13 застосовувати методи СВЕ за судово-ветеринарної травматології.							+		опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Теми. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ² (джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури)	
	Аудиторна робота, год.		Самостійна робота, год.		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Права і обов'язки судового експерта. Алгоритм проведення СВЕ. Судово-ветеринарна документація.			2	4	1,2,8,11
Тема 2. Судова відповідальність	2		2	4	1,2,8,11

ветеринарних спеціалістів.					
Тема 3. Видова ідентифікація тварин за остеометричними параметрами.			2	2	1,7,10,11
Тема 4. Основи судово-ветеринарної міології. Видова ідентифікація тварин за будовою м'язів.			2	4	1,10,11,16
Тема 5. СВЕ в промисловому птахівництві, свинарстві та скотарстві.	2			6	1,2,11,22,23,24
Тема 6. СВЕ при захворюванні і смерті тварин в наслідок порушень умов годівлі, утримання та експлуатації, жорстокого поводження з тваринами.	2		2	10	1,2,11
Тема 7. Застосування знань з танатології при провадженні СВЕ.			2	4	1,8
Тема 8. Судово-ветеринарна експертиза за органопатології			2	12	1,2,3,4,5,6,9,11,12,13,25
Тема 9. Опанувати методи СВЕ при дослідженні крові.			2	4	1,2,15,26
Тема 10. Опанувати методи СВЕ при дослідженні шкіри різних видів тварин.			2	4	1,11,14,21,27
Тема 11. Опанувати методи СВЕ при дослідженні волоса різних видів тварин.			2	4	1,11,14,21,27
Тема 12. Основи судово-ветеринарної експертизи отруєнь і токсикозів тварин			2	4	2,6,12,13
Всього	6	-	22	62	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
	1. Методи навчання за джерелом знань:		5. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.	
ДРН 1 ДРН 2	1.1. <i>Словесні:</i> лекція, пояснення на лабораторних заняттях та консультаціях, робота з підручником.		5.1. <i>Частково-пошуковий метод</i> (за завданням викладача здійснюється пошук даних в Інтернеті, літературних джерелах і т.д.); 5.2. <i>Дослідницький метод</i> – виготовлення макропрепаратів в патанатомічний музей кафедри. 5.3. <i>Репродуктивний</i> – застосування вивченого на практиці. На консультаціях проводиться пояснення незрозумілих питань з демонстрацією препаратів, таблиць, схем і т.д.	
ДРН 1 ДРН 2	1.2. <i>Наочні:</i> демонстраційний – вивчення структури тканин та органів на мікроскопічному рівні з застосуванням гістологічних, патанатомічних препаратів, таблиць, методичних посібників, атласів та макропрепаратів.			
ДРН 1 ДРН 2	1.3. <i>Практичні:</i> вивчення гістологічних препаратів,			

	замальовування структури тканин і органів в альбомах (за норми та патології).			
	2.Методи навчання за характером логіки пізнання:			
ДРН 1 ДРН 2	2.1. <i>Аналітичний</i> – вивчення будови цілого організму та його складових частин – клітин, тканин, органів для вивчення, значення їх в судово-ветеринарній практиці.			
ДРН 1 ДРН 2	2.2. <i>Методи синтезу</i> – аналіз особливостей будови скелету та м'язів як складова морфологічної диференціації в судово-ветеринарній практиці.			
ДРН 1 ДРН 2	3.Активні методи навчання: технічні засоби (мультимедійні лекції), диспути з проблемних питань будь-якої теми, перевірка контрольних робіт з самооцінкою знань та роботою над помилками; навчальні та контрольні тести з використанням комп'ютера чи відповіді на питання, запропоновані в методичних посібниках; конспекти лекцій та методичні вказівки, розроблені викладачами кафедри.			
ДРН 1 ДРН 2	4.Інтерактивні технології навчання: мультимедійні лекції та демонстрація мікрофільмів на лабораторних заняттях, аналіз конкретних незрозумілих питань та діалогове навчання.			

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	ОК 1	20/20%	8 тиждень
2.	ОК 2	20/20%	15 тиждень
3.	Самостійна робота	15/15%	Протягом семестру
4.	Атестація	15/15%	9 тиждень
5.	Іспит	30/30%	16 тиждень
6.	Сума	100/100%	

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ³	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ⁴
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
ОК1	<i><12 балів</i>	<i>12-15</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>35 балів</i>
ОК2	<i><12 балів</i>	<i>12-15</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>35 балів</i>
Самостійна робота	<i><5 балів</i>	<i>5-10</i>	<i>10-14 балів</i>	<i>15 балів</i>
Атестація	<i><5 балів</i>	<i>5-10</i>	<i>10-14 балів</i>	<i>15 балів</i>
залік	<i><60</i>	<i>60-74</i>	<i>75-89 балів</i>	<i>90 – 100 балів</i>

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Письмове опитування після вивчення тем 1-7, 8-14	7-8 тиждень
	Письмовий зворотний зв'язок на есе (Moodl)	Протягом семестру

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Базова

1. Зон Г.А. Основи судової ветеринарії: навчальний посібник. Суми: ВВП «Мрія-1», 2016. 624с.
2. Зон Г.А. Судово-ветеринарна експертиза: навчальний посібник Суми: ВВП "Мрія-1", 2012. вид. друге. 258 с.
3. Судова ветеринарна травматологія/ Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми: ВВП «Мрія-1», 2015. 82с.
4. Основи судово - ветеринарної експертизи отруєнь і токсикозів тварин: навчальний посібник / Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми: ВВП «Мрія-1»,ТОВ, 2012.124с.
5. Зон Г.А.,Івановська Л.Б., Скрипка М.В. Диференційна патологоанатомічна діагностика інфекційних хвороб тварин. Суми: ВВП "Мрія" ТОВ, вид.2-е, 2016. 206 с.
6. Зон Г.А., Івановська Л.Б Патологоанатомічний розтин трупів тварин: навчальний посібник. Суми: ВВП "Мрія " ТОВ, видання третє, 2018.336 с.
7. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Osteологія: навчальний посібник. К.:Аграрна освіта, 2001. 78с.
8. Організаційні та процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи в Україні: Навчальний посібник для магістрантів...Яценко І.В., Якубчак О.М., Білик, Кам'янський В.В.. Харків, Київ, 2009. 108с.
9. Патологічна анатомія тварин / Під ред. П.П. Урбановича і М.К. Потоцького К.: Ветінформ, 2008. 896 с.
10. Практика судово-ветеринарної експертизи: Хрестоматія. Яценко І.В. Труш А.М., Бондаревський М.М. Кам'янський В.В.. Харків: Стил-издат, 2013. 256с.

Методичне забезпечення

11. Moodle з дисципліни порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова ветеринарна медицина. Суми. СНАУ, 2021р.
12. Патологічна анатомія: частина 1. Загальна патологічна анатомія. Методичні вказівки до виконання лабораторних занять та самостійної роботи/ Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми, 2014. 64 с.
13. Патологічна анатомія: частина 2. Загальна патологічна анатомія. Методичні вказівки до виконання лабораторних занять та самостійної роботи / Г.А.Зон, Л.Б.Івановська, В.В. Сорокова Суми, 2014. 64 с.
14. Навчально-методичний посібник до виконання лабораторно-практичних занять на тему: Судово-ветеринарне дослідження речових доказів: гістологічна ідентифікація волосу тварин» для спеціальності 211- «ветеринарна медицина» ОКР «магістр», Укладачі Зон Г.А., Івановська Л.Б. СНАУ, Суми, 2015. 62с.
15. Методичні рекомендації щодо проведення самостійної роботи для студентів 1 курсу та магістрів спеціальності 211-«ветеринарна медицина» ОКР «магістр». Укладачі Зон Г.А., Івановська Л.Б. Тема: «Тканини внутрішнього середовища. Кров різних видів тварин», СНАУ, Суми, 2015.- 27с.
16. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Укладач В.В. Гаркава. Тема: «М'язові тканини», СНАУ, Суми, 2016. 32с.
17. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Органи дихання тварин» Укладачі: Є.В. Ващик, В.В. Гаркава. СНАУ, Суми, 2014. 24с.
18. Методичні вказівки щодо проведення лабораторних занять для студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Серцево-судинна система тварин» Укладач В.В. Гаркава. СНАУ, Суми, 2013. 25с.
19. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів «Тканини внутрішнього середовища. Кров різних видів тварин» для спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Укладач: В.В. Гаркава. СНАУ, Суми, 2016. 27с.
20. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Органи сечовиділення» Укладачі: В.В. Гаркава, Ващик Є.В. СНАУ, Суми, 2014. 28с.

Допоміжна література

21. Морфологічні особливості шкіри та волоса різних видів тварин і людини в аспекті судово-ветеринарної експертизи: посібник/Г.І. Коцюмбас, І.Я. Коцюмбас, О.М. Щербентовська, Р.С. Данкович, О.О. Зайцев, Л.:ТЗОВ ВФ «Афіша», 2010. 136с.
22. Патологоанатомическая диагностика болезней крупного рогатого скота. Акулов А.В., Апатенко В.М., Архипов Н.И. и др. М.: Агропрмиздат, 1987. 399 с.
23. Патологоанатомическая диагностика болезней свиней. Авроров А.А. и др., М.: Колос, 1984. 335 с.
24. Патологоанатомічна діагностика хвороб птиці: навчальний посібник /Л.Б.Івановська, Г.А.Зон. Суми: ВВП «Мрія-1», 2017. 156с.
25. Довідник патолого-анатомічних термінів. Борисевич Б.В., Скрипка М.В., Лісова В.В. – Полтава, 2005. 124 с.

Інформаційні ресурси(програмне забезпечення)

26. http://vetpathology.lviv.ua/biblioteka_studenta.html
27. http://www.vetkzn.ru/literatura/veterinarnye_uchebniki/
<https://vet.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekonomiki/metodichna-robota/>